Nr. 25 Vilnius 1938 m. spalio 24 d. I metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO" PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Šių metų derlius mūsų krašte

Šių metų ankstyvas, bet šaltas pavasaris pranašavo blogus metus. Šalti ir sausi vėjai pūtė beveik ligi liepos mėnesio. Ūkininkai, nesulaukę lietaus, bėrė sėklas į perdžiūvusią žemę ir savaitėmis laukė, kada jos apdigs. Be drėgmės sėklos dygo labai lėtai ir retai, o kai kur ir visai nedygo. Ten ūkininkas turėjo atarti ir antrą kartą sėti. Kilo žmonėse nerimas: praėjo gegužės mėnuo, įpusėjo ir birželis, o lietaus vis nėra, laukuose tuščia, nežaliuoja.

Žieminiai. Nerimas buvo juo didesnis, kad ir žieminiai iš po žiemos daugelyje vietų blogai atrodė. Pereitą žiemą sniegas nukrito ant nesušalusios žemės, dėl to žieminiai, ypač rugiai daug kur išretėjo, pavasarį pasirodė rugių pelėsiai, kurie dar labiau rugius sunaikino. Teko kai kam rugiai pavasarį net atarti ir toje vietoje pasėti vasarojų, vėliau — jau liepos mėnesį atšilo ir ėmė gausiau lyti. Pradėjo taisytis ir pasėliai, o ypač vasarojus ir pievos. Rugiams tas lietus mažai jau ką bepadėjo, nes kur buvo pleikės, ten jos ir pasiliko, susitaisė kiek tik tie, kurie iš po žiemos gyvi išliko. Dėl to šių metų rugių derlius, apskritai imant, nekoks. Ypatingai nukentėjo geresnės rugių atmainos, kurios labiau bijo pelėsių. Tik Tverečiaus apylinkėje, kur sėjama daugiausia paprasti, biruoliai, pelėsiams atsparūs rugiai, rugių derlius buvo visai geras. Pažymėtina, kad ir lengvose žemėse šiemet rugiai ne taip nukentėjo, kaip sunkiose. Taip pat neblogas, palyginti, rugių derlius ir Suvalkijoje, nors vis dėlto ne toks, kaip kitais metais. Nors rugių derlius šiemet ir nekoks, bet savo reikalams — duonai ūkininkams dar užteks, juo labiau, kad rugių nedateklių papildė vėliau susitaisęs vasarojus.

Vasarojus. Pradėjus liepos mėnesį lyti ir gerokai atšilus, ėmė taisytis vasarojus. Nusiminę ūkininkai pralinksmėjo. Rodos, nežinia iš kur tas vasarojus ir atsirado — dėl sausrų buvo apdygęs labai retai, o palijus, kad susiėmė, tai net malonu pažiūrėti. Lietus atgaivino ir tuos grūdus, kurie gulėjo sausoje žemėje, kaip pelenuose. Vėliau suaugę, veikiant geroms oro sąlygoms, pasivijo pirmuosius, ir nors paskui nelygiai noko, bet vis tiek vasarojaus derlių žymiai pataisė. Patys ūkininkai įvertina, kad šių metų vasarojaus (āvižių, miežių, ankštinių) derlius visai netikėtai išėjo geras: bus ne tik sau, bet dar ir parduoti.

Šienas ir dobilai. Šieno šiemet mažiau ir mažesnė vertė. Paprastai šienapiūtė prasideda mūsų krašte birželio mėnesio pabaigoje. Šiemet dėl sausrų žolė nesužėlė, o belaukiant, kol daugiau prižels, nusitęsė šienapiūtė, žolė pernoko, todėl ir šieno vertė mažesnė, nors užtat daugiau jo gauta, nei per ankstyvą šienapiūtę. Dobilų derlius šiemet vidutiniškas. Dvižolių pirmoji žolė buvo menkesnė, bet užtat gražiai užaugo antroji žolė. Šienapiūtės metu buvo lietus, kai kam šieną ir dobilus kiek papūdė, bet dėl to žmonės labai nesiskundžia — pašaro šiemet turės.

Linai. Blogiau šiemet išėjo su linais, kuriems sausas pavasaris labiausiai pakenkė. Daugiausia nukentėjo anksti sėti linai, kuriuos sugadino ne tik sausra, bet ir sausros metu užpuolusios žemės blusos. Kai kur šiemet linų ir rauti nereikėjo, nes visai prapuolė, arba neapsimokėjo rovimui laiko gaišinti. Vėliau sėti linai geresni, nes jų augimo metu ėmė jau lyti.

Geriau užaugintų linų galvingumas neblogas, o koks bus pluoštas, dar nežinia, nes dar neprasidėjo linų mynimas.

Šakniavaisiai ir daržovės. Bulvių derlius vidutiniškas. Geriau užaugo šiemet bulvės slėsnose vietose, nes čia ir sausros metu buvo daugiau drėgmės. Labiausia nukentėjo bulvės lengvose žemėse ir smėliuose, kur šiemet bulvių po krūmu ir nedaug ir mažos.

Šakniavaisiai — burokai, griežčiai, morkos ir ropės šiemet menkai derėjo. Kiek geriau užaugo tik ten, kur ūkininkai labai stropiai šakniavaisius prižiūrėjo: palaistydavo, supurindavo žemę. Šakniavaisiai buvo besitaisą liepos mėnesį, bet vėliau vėl atėjo sausros, todėl ir negalėjo augti.

Daržovės—kopūstai, burokėliai, saldžiosios morkos, pamidorai ir agurkai dėl tų pačių priežasčių taip pat menkos. Kopūstus dar daugelyje vietų sunaikino kirmėlės, todėl nusiskundžiama, kad ir virti nebus ko, ne tik parduoti. Dėl nederliaus šiemet daržovės, palyginti, labai brangios buvo vasarą ir rudenį. Neaugo jos kaime, nelabai derėjo ir mieste specialiuose daržuose.

Glaudžiant krūvon visa, kas pasakyta, galima daryti išvada, kad šių metų derlius mūsų krašte vidutiniškas. Vieni augalai užaugo geriau, kiti blogiau, bet viską bendrai paėmus, gaunasi derlius neblogas. Vietomis, kaip apie Tverečių, galima pasakyti, kad derlius net geras kitur blogiau užderėjusius rugius papildys geresnis vasarojus. Tuo būdu šiemet žmonės vargo su duona neturės.

Agr. M. Kraužlys.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Perka vikšrinius traktorius.

Šiemet Žemės Ūkio Ministerija nupirko 10 vikšrinių traktorių nusausintų pievų greitam sukultūrinimui. Šie traktoriai buvo paskirstyti Biržų, Kedainių, Panevėžio, Raseinių, Rokiškio, Seinų, Telšių, Šiaulių ir Ukmergės apskritims, kur laukia didžiausi nusausintų pelkių plotai. Vėliau Žemės Ūkio Rūmai nupirko dar vieną traktorių daug galingesnį už pirmuosius. Jis traukia ne tik vienvagį, bet ir dvivagį pievinį plūgą ir gali per dieną suarti 2 — 3 ha plotą. Toks traktorius kaštuoja 20 000 lt. Kitais metais panašių traktorių ketinama nupirkti dar daugiau. Darbas traktoriais daugelį kartų yra spartesnis, negu arkliais ir todėl jis pigiau atseina.

Žemaitukų prieauglis jauniesiems ūkininkams

Plungėje yra valstybinis žemaičių arklių veislės žirgynas. Šio žirgyno prieauglis seniau būdavo parduodamas iš varžytinių aukščiausiomis kainomis. Dabar Žemės Ūkio Departamentas sutiko parduoti arklių žemaitukų prieauglį jauniesiems ūkininkams be varžytinių. Šiemet bus parduoti 5 eržiliukai ir 1 kumelaitė.

Tabako sindikatas išardomas

Lietuvos Valstybėje yra susidaręs tabako fabrikų sindikatas. Tas sindikatas, nežiūrint visuomenės reikalavimų, stengdavosi parduoti daugiausia tik tam tikrų tabako rūšių, o kitų, labai reikalaujamų rūšių, visai neparduodavo. Už tai tabako fabrikantus 1935 m. kainų tvarkytojas nubaudė 50.000 lt. baudos ir pareikalavo pardavinėti visų rūšių tabaką, kurių tik reikalauja visuomenė. Bet sindikatas neilgai klausė kainų tvarkytojo įsakymo, vėliau vėl pradėjo elgtis kaip tinkamas. Dabar kainų tvarkytojas tabako fabrikantus nubaudė 75.000 lt. baudos ir pareikalavo, kad visi fabrikantai išstotų iš sindikato iki š. m. lapkričio 1 d. Vėliau tabako prekyba vystysis laisvos konkurencijos pagrindais. Kiekvieno fabrikanto vyriausiu tikslu bus įtikti tabako vartotojams.

Iš tabako prekybos valstybės iždas per metus gauna akcizo, muito ir kitų mokesčių pavidale apie 13—15 milijonų litų pajamų.

Nustatyta atlyginimas už nušautus gyvulius

Žemės Ūkio Ministeris pakeitė atlyginimo normas medžiotojams už nušautus gyvulius neišnuomotuose miškuose. Dabar medžiotojai turės mokėti už kiekvieną nušautą kiškį 50 centų, už šerną, ožį, ir lapę po 10 litų. Atlyginimas reikės mokėti per miškų urėdus.

Bitininkai galės papiginta kaina pirkti denatūruotą cukrų

Nuo ateinančio pavasario bus parduodamas bitininkams bitėms penėti denatūruotas cukrus žymiai pigesnėmis kainomis nei paprastasis. Tuo būdu norima padėti labiau praplėsti bitininkystės šaką.

Miškų eiguliams perkami dviračiai

Sumažinus Miškų Departamentui eigulių skaičių, pasunkėjo jų darbo sąlygos. Todėl ne visi pėsti gali tinkamai prižiūrėti miškų. Kai kurie eiguliai turi savus arklius ir raiti eina miško saugojimo pareigas. Kitiems, kurie arklių neturi, bus padedama įsigyti dviračius visiems kartu. Eiguliams įsigyti dviračius padės Miškų Departamentas.

Didelis susidomėjimas žemės ūkio mokyklomis

Šiemet stojančių kandidatų skaičius į žemesniąsias ir vidurinės valstybinės žemės ūkio mokyklas buvo labai didelis. Tačiau dėl vietos stokos tose mokyklose, teko daryti didelė stojančiųjų kandidatų atranka. Į 11 žemesniųjų valstybinių ž. ūkio mykyklų buvo priimta 733 ūkininkaičiai, o į dvi vidurines ž. ūkio mokyklas — 66 ūkininkaičiai.

Papigintos vaistų kainos

Paaiškėjus, kad dėl brangių vaistų kainų vargingesni gyventojai neįstengia jų nusipirkti, buvo sudaryta komisija vaistų kainoms ištirti ir papiginti. Dabar jau vaistų papiginimo projektas yra užtvirtintas ir pradedamas vykdyti gyveniman. Pagal šį projektą įvairių vaistų kainos bus papigintos nuo 10 — iki 70%. To siekiant bus papigintas vaistams vartojamas spiritas, sumažinti įvežamiems vaistams muitai ir sumažinamas vaistų urmo sandėlių uždarbis. Tokiu būdu, žymiai papigus vaistams, jie bus prieinami ir vargingiausiems gyventojams Nuo to turės sustiprėti visuomenės sveikatingumas.

Premijuoja naujus sodus

Kaip kasmet, taip ir šiemet Žemės Ūkio Rūmai premijuoja naujai užveisiamus sodus. Numatyta šiemet premijuoti daugiau, kaip 40.000 medelių. Premijos bus duodamos pinigais po 1 litą už kiekvieną pirktą ir tinkamai pasodintą medelį tiems ūkininkams, kurie iki šiol neturi visai sodo arba turi nedaugiau, kaip 40 ha ūkio reikalams naudojamos žemės. Šie ūkininkai privalo tačiau šiemet pasodinti ne mažiau kaip 20 obelaičių. Didžiausia premija vienam ūkininkui gali siekti iki 50 litų. Šios premijos duodamos per apskričių agronomus, jiems kontroliuojant.

Grūdų kainos

Lietuvos Valstybėje grūdus supirkinėja „Lietūkio" skyriai ir kooperatyvai. Už grūdų 100 kg. dabar mokama tokios kainos: kviečiai 20,50 — 22,50 lt., rugiai 16—18 lt., miežiai 15—17 lt., avižos 13—15 lt., sėmenys 28 lt. Kaip matome, javų kainos Lietuvos Valstybėje, apskritai imant, šiek tiek aukštesnės, nei mūsų krašte, tik sėmenys pigesni.

MŪSŲ KRASTE IR KITUR

Labai perka skiepus

Šiemet mūsų krašto ūkininkai labai perka vaismedžių skiepus ir užveisia naujus erba papildo senesnius sodus. Neatsižvelgiant į tai, kad šiemet skiepų kainos kiek pabrango, bet jų pareikalavimas nė kiek nesumažėjo, o net gerokai padidėjo.

Tik vienas dar yra skaudus dalykas, kad ir šiemet daugelį mūsų ūkininkų prigavo su medaliais įvairūs agentai, kurie dar vasarą važinėjo po kaimus ir rinko medeliams užsakymus, paimdami iš ūkininkų rankpinigius arba vekselius. Dabar paaiškėjo, kad tiems ūkininkams skiepai atsėjo daug brangiau, nei užsisakant rimtose firmose Vilniuje per savus agromus. Be to ir medeliai yra niekam tikę, nes siunčiami net iš Galicijos nuo Tarnovo. Toki medeliai negalės išlaikyti daug šaltesnių mūsų krašto žiemų nei Galicjoje. Ogi, kiek kartų apie tai mūsų laikraštį buvo rašyta ir perspėta ūkininkai, kad vengtų ir neklausytų visokių agentų-valkatų, kurie vaikščiodami po kaimus siūlosi su dalgėmis, medeliais ir t. t.. Ir kiekvieną kartą apgauna ūkininkus.

Grybų derlius

Šie metai yra ypatingi visais atžvilgiais. Iš pavasario buvo didelės sausros ir rodėsi, kad jau žus visi javai. Tik antroje vasaros pusėje paaiškėjo, kad javai ir pašarai ne tik nežuvo, bet dar geresnį davė derlių, kaip kitais metais. Taip pat buvo ir su grybais. Tuo pačiu laiku, kaip ir kitais metais, tik kiek pasirodė grybai, gal, per vieną savaitę ir vėl pranyko. Po to ilgą laiką visai neaugo jie ir jau atrodė, kad šiemet daugiau nepasirodys ir buvo visi benusivilią, kuriems grybai yra lygiai svarbu, kaip ir javų derlius. Bet antroje rugsėjo mėnesio pusėje vėl pradėjo augti baravykai ir tai šį kartą ne juokais, bet kaip po gerų lietų, nors tuo laiku buvo labai sausa. Taip grybai augo apie 4 savaites, net iki spalio mėnesio 10 d. Kas turėjo laiko rinkti baravykus, šiemet gerokai jų prisirinko.

Rudnios grybų apdirbimo įmonė šiemet taip pat perdirbo apie 7.000 kg baravykų: džiovino ir marinavo.

Kada bus galima išpirkti verslo patentus 1939 metams

Šiemet verslo patentai (świadectwo przemysłowe) visoms prekybos, pramonės ir amatų įmonėms 1939 m. bus galima išpirkti, pradedant nuo š. m. lapkričio mėn. 1 d. ir iki kitų metų pradžios. Juos reikės išpirkti, kaip ir kitais metais, vietos iždinėse, tomis pačiomis kainomis, kaip ir anksčiau būdavo. Tas nė kiek nepasikeitė. Tik pasikeitė tai, kad pagal naują įstatymą apie apyvartos mokesčius, dalis sumos sumokėtos už patentą, kuri anksčiau eidavo valstybės iždan, dabar bus paskaityta kartu su 15% priedu tos įmonės apyvartos mokesčių sąskaiton. Ir tik kita, už patentą sumokėtos sumos dalis, kuri anksčiau buvo skiriama savivaldybėms, prekybos mokykloms ir ūkio rūmams, ir toliau bus skiriama toms organizacijoms ir nebus atskaitoma iš apyvartos mokesčio. Tokiu būdu tik dalis patento išlaidų bus įmonininkui paskaityta kaip rankpinigiai (zaliczka) a conto kitų metų apyvartos mokesčio.

Šiuo reikalu netrukus išeis speciali instrukcija, kurioje bus smulkios informacijos apie patentus.

Gera silkių žūklė prie Islandijos

Šiaurėje Atlanto naudenyno, Islandijos pakrasčiuose kasmet pagaunama daug silkių. Šiemet silkių žūklė tose vietose buvusi labai pasekminga, nes sugauta apie 336.000 statinių silkių. Praėjusiais metais Islandijos pakrasčiuose silkių buvo suganta 120.000 statinių mažiau kaip šiemet.

Skaitykite ūkiškas knygas bei laikraščius ir mokykitės pavyzdingai ūkininkauti.

Pasaulinė javų gamyba

Tarptautinis Žemės Ūkio Institutas Ryme veda viso pasaulio žemės ūkio statistikas. Todėl kasmet yra žinoma, kiek kuri pasaulio dalis ar paskira valstybė pagamina ir suvartoja grūdų, kiek eksportuoja ir kiek jų lieka atsargoje kitiems metams. Grūdų kainų svyravimai svarbiausia pareina nuo bendro pasaulinio jų derliaus didumo ir susidariusios atsargos sandėliuose. Juo toji atsarga yra didesnė, juo kainos labiau pinga ir atvirkščiai. Vedant minėtas statistikas per daugelį metų, dabar jau yra žinoma, koks yra bendras viso pasaulio metinis grūdų suvartojimas. Todėl tais metais, kai bendras pasaulinis javų derlius yra žymiai didesnis už jų suvartojimą, tai iš anksto galima numatyti, kad grūdų kainos kris. O kai tas derlius tik nežymiai prašoka grūdų pareikalavimą, tada jų kainos gali išsilaikyti pakankamoje aukštumoje arba net pabrangsta.

Šie metai pasižymi gerais javų derliais visose pasaulio dalyse, o ypač Europoje. Pradžioje buvo apskaičiuota, kad šįmetis Europos javų derlius bus didesnis už pernykštį 30 mil. kvintalų (1 q=100 kg). Bet dabar minėtas Institutas patikrino ir rado, kad šįmetis grūdų derlius yra didesnis net 60 mil. q. Taigi praėjusiais metais Europa pagamino 420 mil. q grūdų, o šįmet net 480 mil. q. Tokiu būdu eksportuojančių Europos valstybių javų perteklius bus dar didesnis, nei anksčiau buvo numatyta. Neatsižvelgiant į prasidėjusį Europos javų derlių, grūdų kainos Europoje galėtų išsilaikyti gamybos išsimokėjimo ribose, nepapigtų, jeigu nebūtų kitų pasaulio dalių, kurios daug daugiau pagamina grūdų, nei pačios gali suvartoti. Europa, nežiūrint gero jos derliaus, negalėtų savęs išmaitinti. Nors kaikurios Europos valstybės eksportuoja savo javų perteklius, bet už tai kitos, pramoningosios valstybės importuoja jų daug didesnius kiekius. Pavyzdžiui, Anglija savos duonos gali turėti tik 1—2 mėnesiam, o visą likusią dalį turi importuoti iš kitur. Europos valstybės savo duonos nedateklius dažniausiai patenkina, parsiveždamos grūdų iš Šiaurės ir Pietų Amerikos ir Australijos. Todėl ir javų kainų brangumas labiausiai pareina nuo tų pasaulio dalių derliaus. Šiaurės Amerikoje šiemet kviečių derlius yra 78 mil. q didesnis už pernykštį, neskaitant kitų javų. Nežinia dar koki bus derliai Pietų Amerikoje ir Australijoje, kur piūtis bus dar tik apie Naujus Metus. Bet ir ten tikimasi gero derliaus.

Europos Valstybės daugiausia atsiveža grūdų iš Kanados, Argentinos, S. Š. Amerikos Valstybių ir Australijos. Šios Valstybės yra didžiausiomis pasaulyje javų eksportininkėmis. Ten pigiu būdu pagaminama daug didesni javų kiekiai, nei savo krašto gyventojai gali jų suvartoti. Mat, ten yra, palyginamai, mažai gyventojų, o laisvos žemės — didžiausi plotai. Pavyzdžiui, Kanada, turėdama 11 mil. gyventojų, pagamina vidutiniai 77 mil. q kviečių, 16 mil. q miežių ir 42 mil q avižų. Iš viso ji pagamina 145 mil. q grūdų. Tokiu būdu vienam Kanados gyventojui tenka daugiau, kaip 13 q grūdų derliaus, visai neskartant rugių. Tuo tarpu Lenkijoje keturių svarbiausių javų rūšių gamyba nesiekia ir 4 q grūdų vienam gyventojui. Argentina, 12 milijonų valstybė, vidutiniai per metus pagamina 68 mil. q kviečių, 7 mil. q miežių ir 85 mil. kukurūzų. Tokiu būdu ir čia vienam gyventojui tenka daugiau, kaip 13 q grūdų, neskaitant rugių ir avižų. Taigi šiose valstybėse kasmet yra grūdų perteklius, kurį jos turi eksportuoti į kitas valstybes.

Todėl šių valstybių javų eksportas diktuoja kainas pasaulinėje grūdų rinkoje. O svarbiausia grūdų importininkė yra Europa. Tais metais, kai minėtuose kraštuose esti mažesni javų derliai ir nebūna tokio didelio jų eksporto spaudimo Europon, tada grūdams kainos esti geresnės, pabrangsta ir priešingai.

Importuojančių valstybių javų importas įvairiais metais bendrai svyruoja nuo 135 mil. q iki 190 mil. q. Tuo tarpu valstybių — didžiųjų grūdų eksportininkių derliaus pertekliai net 5 kartus labiau svyruoja. Tų kraštų derliai labiausiai pareina nuo vasaros drėgnumo. Kai esti daugiau lietaus ir derliai būna geri, o kai esti sausa vasara, tai derliai katastrofališkai sumažėja. Pavyzdžiui, bendrai kviečių derlius Šiaurės Amerikoje 1934 m. siekė 222 mil. q, o 1937 m. — 370 mil. q. Reiškia, buvo net 66,7% didesnis. Europos žemės ūkio kultūra yra daug atsparesnė klimato įtakoms. Todėl čia ir tokių didelių derliaus svyravimų nebūna. Pavyzdžiui, Europoje 1936 m. buvo blogiausi javų derliai per 8 paskutinius metus. Tada buvo sukulta 403 mil. q grūdų. 1938 m. derlius yra labai geras ir duos 455 mil. q. grūdų. Tačiau čia derliaus padidėjimas sudaro tik 12,9%.

Mūsų krašte javų kainos, palyginus su pernykštėmis, labai atpigo. Tačiau paskutiniu laiku apsistovėjo ir, nors yra labai pigios, neapmokančios ir gamybos išlaidų, bet labiau jau nepinga. Tuo tarpu javų pristatymas rinkon nėra didelis, nes ūkininkai dar neišsikūlė. Bet netrukus javų prekyba turės pagyvėti ir jų apyvarta padidės, tik ar pasitaisys kainos, dabar dar sunku ką pasakyti.

M. Č.

Kas reikia atminti, uždarant gyvulius tvartan

Mūsų krašte beveik visi naminiai gyvuliai vasarą ir rudenį minta tiktai ganykla. Kaikur kiaulės laikomos tvarte ir vasarą. Tačiau ir jos tada penimos įvairiomis žolėmis ir atolais, taigi kaip ir ganykla minta. Per vasarą mūsų gyvulių virškinimo latakas pripranta ir prisitaiko prie sultingų pašarų. Ypač rudenį visoki atolai yra sultingi ir vešlūs.

Jau seniai ūkininkai pastebėjo, kad labai dažnai rudenį, uždarius tvartan gyvulius ir pradėjus juos šerti tiktai sausais pašarais, pasireiškia gyvulių virškinimo latako sutrikimai. Dažniausiai smarkiai sukietėja viduriai. Toki virškinimo latako negalavimai labai neigiamai atsiliepia į gyvulių gamybą (sumažėja pienas, gyvuliai suliesėja). Pavasarį, staiga išginus į ganyklą, pasireiškia gyvulių pilvo paleidimai, kas labai kenkia jų sveikatai ir sumažina laikinai gamybą, kol net viduriai susinormuoja.

Kad būtų galima išvengti šių nemalonių gyvulių susirgimų, reikia ūkininkams sumaniau ir atsargiau juos šerti, pereinant nuo sultingo pašaro prie sauso žiemos pašaro, o pavasarį atvikščiai. Rudenį, kada diena jau esti trumpa ir ganykloje gyvuliai pakankamai neprieda, reikia juos, parginus namo, prišerti sausu pašaru — šienu, dobilais ir šiaudais. Tada ne tik gyvuliai bus sotesni, bet kartu pratinsis ir prie sauso pašaro. Jei staigiai oras atšąla ir esame priversti gyvulius iškart uždaryti tvartan, o ganyklon negalime išleisti, tai tada tvarte privalome laipsniškai juos pripratinti prie sausųjų pašarų, nenustodami jiems duoti ir sultingųjų, žaliųjų pašarų. Žaliųjų pašarų prieš žiemą ūkininkas visada turi pakankamai. Čia visų pirma turime omenyje runkelių, morkvų ir kopūstų lapus ir luišelius bei kotus. Šie pašarai yra ne tik labai sultingi, nes turi net iki 92% vandens, bet kartu yra ir maistingi, ir turi daug vitaminų, taigi yra ir sveiki. Tačiau ir šitų lapų karvėms reikia duoti su saiku, nes per didelės jų duoklės gali karvėms paleisti pilvus. Duodant pakankamai šieno ir šiaudų, vienai karvei per dieną galima sušerti lapų iki 20 kg ir dar daugiau. Pradėjus karvėms lapus šerti, pradžioje jų reikia duoti po mažiau ir tik po keleto dienų galima prieiti prie pilnos duoklės. Mat, pradėjus iškart po daug duoti lapų, galima paleisti vidurius, o to reikia labiausiai vengti.

Šiuo atveju, kalbėdami apie gyvulių šėrimą, turime omenyje pirmučiausiai karves, nes jos yra tam jautriausios ir jiems daugiausiai lapus ir sušeriame. Šeriant šakniavaisių lapus, luišelius ir kopūstų kotus, reikia dar gerai juos perrinkti, kad nepadavus karvėms supuvusių, supelėjusių ar sukaitusių lapų ir kitų pašarų, nes tas labai joms kenkia: gali sukelti išputimus ir užsinuodyjimus. Tas ypač kenkia veršingoms karvėms, ir gali net būti jų išsimetimo priežastimi. Be to, lapus ir kitus žalius pašarus, prieš duodant gyvuliams,

reikia apžiūrėti, kad jie nebūtų labai žemėti, smėliuoti. Jeigu yra žemėti, reikia juos pirma išplauti.

Šakniavaisių luišelius ir kopūstų kotus reikia kiek perkapoti, kad karvės jais nepaspringtų.

Taip pat reikia vengti duoti karvėms, ypač veršingoms, sušalusius lapus, nes jie lygiai kenkia, kaip ir supuvę lapai. Kiaulės irgi dažnai užsinuodija runkelių lapais, jeigu nežiūrima čia nurodytų atsargumo dėsnių.

Karvėms, uždarius jas tvartan, patartina būtų duoti per dieną tokią pašarų duoklę: 20 kg runkelių lapų (gali būti ir kitų šakniavaisių ir kopūstinių lapai), 6 kg šieno ar dobilų, 4 kg vasarojinių šiaudų ar kapojų ir dar būtų naudinga duoti kiek stipriųjų pašarų, jeigu karvė duoda iki 10 litrų pieno per parą.

Geriausia tiktų karvėms duoti per dieną po $^3/_4$ kg kvietinių sėlenų ir $^1/_4$ kg sėmenų arba rapsų išspaudų. Vietoje šito mišinio galima duoti: $^1/_2$ kg saldaus lubino miltų ir $^1/_2$ kg sėlenų ar avižinių miltų. Be to, šeriant karvėms žalius lapus, reikia nepamiršti duoti po 2—3 dekus per dieną šliomkreidės kiekvienai karvei, nes lapuose yra nemaža įvairių rūgščių, kurių kenksmingumą pašalina kreida.

Atsargumas ir laipsniškumas, šeriant gyvulius, visada yra reikalingas, kai norite vieną pašarą pavaduoti kitu pašaru. Ypač tas svarbu su žaliaisiais pašarais. Pavyzdžiui, kai norime runkelių lapus pavaduoti raugintais pašarais ar šakniavaisiais. Tada reikia sumažinti lapų duoklę, o jų vieton duoti kiek raugintų pašarų ir žiūrėti, jeigu gyvulio išmatos yra normalios, tada dar labiau sumažinti lapų duoklę, o vėliau ir visai nutraukti, pavaduojant juos raugintais pašarais arba kitais šakniavaisiais ar bulvėmis. *M. Č.*

Bandymai su karvių šerimu

Kaip kitose valstybėse, taip ir Lenkijoje yra naminių gyvulių bandymų stotys. Tose stotyse daroma daug įvairių tikslių, moksliškų bandymų su visais ūkiškais gyvuliais: su gyvulių auginimu, šėrimu, veisimu, priežiūra, gamyba ir t.t. Tie bandymai dažnai duoda labai praktiškų išvadų, kurias kasdieniėje gyvulių auginimo praktikoje galima lengvai pritaikinti ir turėti iš to didelės naudos. Pritaikius bandymų atskleistas žinias gyvulių auginimo praktikon, galima tokiu būdu pagerinti, patobulinti ne tik pačių gyvulių gyvenimo sąlygas, bet kas svarbiausia ūkininkui, tai padidinti jų gamybą (pieningumą, mėsos prieauglį ir t. t) arba tą pačią gamybą papiginti, vartojant pigesnius pašarus. Todėl su kai kuriais tų bandymų rezultatais bus pravartu susipažinti ir mūsų ūkininkams, o susipažinus, iš jų pasimokinti.

1934/5 m. Boguchvaloje Galicijoje buvo išbandyta su melžiamomis karvėmis toks klausimas: ar galima perkamus, brangius, stipriuosius (koncentruotus) pašarus pavaduoti daug pigesniais savo ūkio pašarais — pievų bei dobilų šienu, javų bei ankštinių augalų miltų mišiniu ir žaliais raugintais pašarais, duodant šių pašarų didesnes duokles. Krizės metais, kada neišsimokėjo pirkti brangius koncentruotus pašarus karvėms šerti, labai rūpėjo ūkininkams, kuo pigesniu būtų galima juos pavaduoti, nesumažinant karvių pieningumo.

Viename tokiame bandyme buvo karvėms duodama savo ūkio toki pašarai: nelabai geras šienas ir miltų mišinys, susidedąs iš 1 dalies sėlenų, 1 dalies avižų ir 3 dalių bobikų. Prieš tai karvėms buvo šeriami labai baltymingi pirkti pašarai, susidedą iš 40% kvietinių sėlenų, 30% sėmenų išspaudų, 15% sojos miltų ir 15% žemės riešutų miltų. Karvių pienas kiek sumažėjo, bet tik todėl, kad šienas buvo menkas. Iš to bandymo buvo padaryta išvada, kad perkami stipriųjų pašarų mišiniai, galima pavaduoti, karves šeriant, pigesniais savo ūkyje pagamintų grūdų mišiniais, jeigu tik kartu šersime gerą, turtingą baltymais stambųjį pašarą, gerą pievų bei dobilų šieną, rangintą pašarą.

Janovcuose, kitame bandyme su karvių šėrimu buvo pavaduota pagrindinio pašaro dalis, t. y. 1 kg mišinio, susidedančio iš 50% kvietinių sėlenų, 25% sėmenų išspaudų ir 25% saulegrįžių išspaudų, — $2^1/_2$ kg dobilų šieno. Taip pakeitus karvių šėrimą, jų pienas nė kiek nesumažėjo. Reiškia toks pašaro pakeitimas išėjo visais atžvilgiais ūkininko naudai. Šie bandymai buvo padaryti su dviem karvių grupėm raudonosios rasės ir abi grupės davė vienodus rezultatus. Iš šių bandymų buvo padaryta labai svarbi išvada, kad *dobilai, kaip maistingiausias baltymais stambusis pašaras, labai gerai tinka pavaduoti stipriųjų pašarų mišiniams.* Todėl labai svarbu kuo daugiausia ūkyje dobilų prisiauginti.

Kitoje bandymų stotyje buvo padaryti bandymai su karvių ganymu ganykloje ir šėrimu žaliais mišiniais tvarte, leidžiant karvėms vaikščioti ore, diendaržyje. Buvo dvi karvių grupės po 5 karves kiekvienoje grupėje. Viena grupė buvo šeriama diendaržyje žaliais, nušienautais mišiniais, o kita buvo ganoma ganykloje. Bandymai tęsėsi per visą vasarą, beveik 4 mėnesius laiko. Pasirodė, kad iš 1 ha buvo sušienauta žalio pašaro 31.310 kg, o ganykloje karvės surinko pačios tik 15.310 kg. Daugiausia žalio pašaro davė dobilai (136.650 kg), mažiausia vikų mišnys su miežiais (15.150). Tokiu būdu vidutiniškai buvo gauta pašarinių vienetų iš 1 ha, šienaujant—4.727, o ganant—2.899. Todėl 1 ha žalio pašaro, šienaujant ir šeriant tvarte, gali išpenėti per 117 dienų 6 karves, kurios sveria po 450 kg gyvo svorio ir duoda po 9 litrus 4% riebumo pieno per dieną, o tuo tarpu 1 ha ganyklos per tą patį laiką gali išpenėti tik nepilnai 4 tokias pačias karves. Bet šėrimas žaliais pašarais tvarte neveikė ypatingai nei karvių pieningumo, nei jų svorio prieauglio.

Iš to bandymo buvo padaryta tokia praktiška išvada: *karvių šėrimas tvarte šienautais žaliais mišiniais yra taupesnis (ekonomiškesnis), bet ne taip sveikas, kaip jų ganymas ganykloje.*

Boguchvaloje buvo bandyta, kokią įtaką turi karvių pieningumui jų amžius. Kasmet buvo tikrinamas karvių pieningumas. Karvės buvo lenkų raudonosios veislės. Bandymai parodė, kad iki 6 metų amžiaus pieningumas didėja. Nuo 6 iki 10 metų amžiaus pastoviai laikosi vienoje vietoje, o nuo 10 metų amžiaus jis pradeda kristi.

Praktiška iš to išvada yra tokia: *daug senesnės karvės, kaip 10 metų amžiaus neišsimoka ilgiau laikyti.* Žinoma, nors nuo to laiko pienas mažėja, bet gali būti, kad karvė 11, 12 ir 13 metų dar gerai duos pieno. Tokią tai verta išnaudoti, kol ji išsimoka.

Agr. M. Č.

Kada ir kaip piauti triušius

Triušius geriausia piauti vėlyvą rudenį ir žiemą, kada jie yra 6—10 mėn. amžiaus ir kada jų kailiukai yra gražiausi. Žiemą triušių kailiukai yra kaip tik gražiausi su žibančiais ir nesmunkančiais plaukais. Taigi tas geriausias laikas yra nuo lapkričio iki kovo mėnesio.

Triušiai prieš piovimą reikia per ilgesnį laiką geriau papenėti, kad jų mėsa būtų skanesnė ir kailiukai gražesni. Per 12 valandų prieš piovimą triušiui galima duoti tik truputį vandens pagerti, bet ėsti visai nereikia duoti.

Triušį užmušame tokiu būdu: laikome jį kaire ranka už užpakalinių kojų, o dešine ranka (skersa plaštaka) arba medine lazda smagiai suduodame per kaklą toje vietoje, kur galva jungiasi su kaklo stuburkauliu. Po tokio vieno taikaus smūgio triušis čia pat krenta negyvas. Tada reikia tuojau išimti triušiui viena akis, pro kurią ištekės visas kraujas. Mat, kraujas tada iš viso kūno subėga į galvą. Paskui reikia triušį pakarti už užpakalinės kojytės ir numauti kailiuką, kaip pirštinę nuo rankos. Vėliau perpiaunama aštriu peiliu pilvas

išilgai ir išimama viduriai. Čia reikia būti labai atsargiam ir visų pirma surasti ir išimti tulžį. Nes tulžis gali lengvai pasipilti ir tada sugadintų mėsos skonį, ji pasidarytų karti. Triušio mėsa, jeigu jis nėra liesas, yra balta, sveika valgyti ir lengvai virškinasi. Ji labai primena savo skoniu vištieną.

Geriausi kailiukai yra 8—10 mėnesių triušių, nes jie labai gerai išsidirba. Juo senesnis yra triušis, juo blogesnis ir kietesnis yra jo kailiukas, labai sunku jį gerai išdirbti. Jeigu vienu kartu užmušama didesnis triušių kiekis, tada patartina jų kailiukus tuojau išdirbti žalius, nedžiovintus, nes jie tada geriausiai ir lengviausiai išsidirba. Jeigu triušiai mušami po vieną arba nėra laiko tuojau jų kailiukus išdirbti, tai tada kailiukus reikia išdžiovinti, surinkti didesnį jų kiekį ir tik vėliau juos išdirbti drauge.

Kaliukai geriausiai lupasi nuo triušio tuojau po užmušimo, kol dar kūnas aušta. Tada jie esti ir stipriausi. Lupant kailiuką, reikia pradėti lupti nuo paskutinių kojelių. Pirma reikia perrėžti odą išilgai kojelės ir aprėžti aplinkui prie kojelių sąnarių. Truputi įpiauti odą prie uodegos aplink ausis, ir snukutį. Tada, traukiant kailiuką nuo užpakalinių kojų žemyn (triušis turi būti pakartas už paskutinės kojelės ant vinio), jis nusimauna, kaip pirštinė, nuo rankos. Jei kur plėšiasi su mėsa, reikia neaštriu peiliu mėsą nuskusti.

Nuluptus kailiukus tuojau turime padžiauti, kad nesugestų ir nepradėtų smukti plaukai. Tuo tikslu kailiukas užmaunamas ant plieninės vielos šakučių (gali būti ir medinės), kurios padarytos panašiai kaip agrafkė. Todėl jos, kaip norint, išsiskečia ir ištempia kailiuką. Kailiuko plaukai turi būti į vidų, kad geriau džiūtų oda. Kailiuką ištempus ant šakučių, reikia jo kraštus pririšti, kad nesusitrauktų. Kailiukus galima džiovinti dar kitu būdu: kailiuką perrėžti išilgai papilvės, ištiesti ir ištempus prikalti jį prie lentelės apačion vilnomis. Kailiukus džiovinti reikia perpučiamoje, sausoje vietoje, papelėpėje, bet nekuomet ant krosnies arba saulėje.

Kaip naminiu būdu galima išdirbti triušių kailiukus

Prieš išdirbimą kailiukų oda reikia atmirkyti. Tuo tikslu reikia gausiai supurkšti ją sūriu vandeniu. Taip suvilgytas kailiukų odas sudėti po dvi vieną ant kitos vilnomis į viršų. Kitą dieną padaroma tiršta ruginių, duoninių miltų košė, užrauginta kaip duonai. Į tą košę dar reikia įdėtį valgomosios druskos tiek, kad išeitų jos maždaug po vieną šaukštą kiekvienam kailiukui, ir alūno po vieną ketvirtadalį šaukšto kiekvienam kailiukui. Paskui, kai jau viskas sudėta, košė reikia gerai išmaišyti ir ja ištepti visus kailiukus iš vidaus (odas) ir vėl sudėti po dvi, kaip pirma. Tada kailiukus reikia išnešti šilton vieton, kad tas raugas greičiau veiktų jų odą. Po 4—5 dienų raugas nuo kailiukų odelių reikia pašalinti, nuskusti, o kailiukus išdžiovinti. Tada kailiukai turi pasidaryti minkšti ir tamprūs, kaip flanelė. Kailiukus tada reikia gerai ištampyti į visas puses, kad pasidarytų visai minkšti. Paskui aštriu peiliu nuo odelių reikia nuskusti raugo likučius ir mėzdras.

Po to reikia dar išdirbti kailiuko vilnas, kad jos žibėtų ir nebūtų riebaluotos. Tuo tikslu kailiukų vilnas reikia labai išbarstyti balta, malta kreida arba karštu, švariu smėliu. Smėlys turi būti taip įkaitintas, kad jame vos būtų galima ranką išlaikyti. Taip pertrinti kailiuko plankus karštu smėliu keletą kartų ir paskui gerai kailiukus iškratyti, išvalyti.

Pabaigoje kailiukų odos ištepama dar aliejum, kiaušinio tryniu, tranu arba glicerinu. Po to pakariama kailiukai sausoje, perpučiamoje vietoje, kur nėra kandžių, arba sudedama į kokią nors dėžę.

Geriausi kailiukai yra šinšilų veislės triušių: labai tanki ir stipri nešioti vilna. Taip pat gerus kailiukus duoda Vienos mėlynieji ir baltų veislių triušiai. Triušių kailiukai labai tinka paltų pamušalams, nes jie yra lengvi, šilti, malonūs ir gerai nešiojasi. Geriausia, tankiausia vilna triušių kailiukai yra, kai jie mušami yra gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais.

Kailiukus susiuvant reikia vartoti tam tikra trikampė adata, kurią galima piktis kiekviename miestelyje.

Šia proga pravartu priminti mūsų ūkininkams, ypač jauniesiems, kad kuo daugiausia jie augintų triušių. Nes juos auginti nesunku ir išsimoka.

Č.

Nauji pieninių apsunkinimai

Pereitų metų pabaigoje pradėjo siausti Lenkijos vakarų vaivad. gyvulių snukio ir nagų epidemija. Atkeliovo ji iš Vokietijos. Pirmiausia pasirodė Kenpno apskrityje Vokietijos pasienyje, o paskiau persimetė ir į kitas apskritis. Greitu laiku paplito vakarų ir centralinėse vaivadijose. Neseniai ši liga pasirodė jau ir Naugardėlio vaivadijoje — Ščučino apskrityje, iš kur, yra pavojaus, kad gali persimesti ir į Vilniaus vaivadiją.

Šioji liga yra ypatingai labai užkrečiama. Serga ja karvės, ožkos, avys, kiaulės ir retkarčiais net žmonės. Dažniausia apsikrečiama, vartojant nevirintą sergančių gyvulių pieną.

Kur pradeda siausti minėta epidemija, pridaro daug nuostolių. Daugelis gyvulių gaišta.

Sergą šia liga gyvuliai karščiuoja, nustoja apetito, sumažėja pieningumas ir gausiai seilinasi. Seilės tempiasi ilgomis gijomis. Ant snukio, lūpų, liežuvio atsiranda įvairaus dydžio baltai-gelsvos pūslės, kurios greitai pritvinksta ir trūksta, palikdamos atviras žaizdas. Kartu atsiranda ir kanopų išbrinkimai, kur taip pat susidaro pūslės. Kiaulėms kartais ir visai nuvaro nagus.

Valdžia ėmėsi griežtų priemonių kovai su šia baisia liga. Tam reikalui išleido jau virš 2 milijonų auksinų, bet ligos siautimą sustabdyti vis dar nepavyksta. Kiekvienas ligos pasirodymas turi būti tuojau pranešamas valdžiai. Užkrėsti liga ūkiai yra stropiai izoliuojami, atskiriami, kur paskui pravedamas tinkamas gydymas ir apsauga.

Jei kas ligos pasirodymą nuslepia, yra smarkiai baudžiamas, o kritus gyvuliui negauna jokio atlyginimo.

Kaip jau minėjau yra pavojaus, kad liga gali pasiekti ir Vilniaus kraštą. Todėl Vilniaus vaivada išleido š. m. rugsėjo 17 d. aplinkraštį, kuriame įsako apskričių storostoms griebtis apsaugos priemonių, kad liga negalėtų toliau plisti.

Kadangi pieninės yra tinkamiausia vieta epidemijai plisti, tai apsaugos parėdymai pirmiausia jas ir palietė.

Pagal tuos parėdymus ligos bakterijos pirmiausia reikia užmušti piene, pristatomam į pienines ir jų filijas. Bakterijos užmušamos, jei pienas pašildomas iki 75° C ir toje temperatūroje palaikomas per pusę valandos.

Šildant iki 85 C° arba net užvirinant, per pusę valandos šildyti ar virinti nereikia. Pakanka 15 min.

Pieninės privalo vesti dienynus, kur būtų parodoma, kaip pasterizuojamas pienas, kurie ūkiai, kiek pristato pieno ir kiek paima nugriebto pieno gyvuliams maitinti.

Indai, mašinos ir visa kita, su kuo tik pienas susiduria, turi būti taip pat apsaugomi nuo ligos bakterijų. Tuo tikslu visi indai turi būti iš oro ir iš vidaus išplaunami 3% sodo tirpiniu, arba panardinami dviem minutėm į tą patį tirpinį, o jei jo nėra, tai į verdantį vandenį. Taip nuvalyti indai — bidonai sustatomi atskirai nuošalioje vietoje, kad nesusidurtų su jais kiti neplauti indai ar nepasterizuotas pienas. Paskiau, pripylus nugriebto pieno, kuris jau yra pervirtas ir be bakterijų, atiduodama nariams. Įėjimas į pienines turi būti kasdien kalkiuojamas kalkių pienu, arba negesintomis kalkėmis. Pieninės mašinos ir indai po darbo taip pat plaunami 4% sodo tirpiniu, o nešvarumai iš mašinų sudeginami.

Pieninių valdybos, kurios neprisitaikys tiems parėdymams, bus baudžiamos iki 3000 zl. pinigine bauda, arba 3 mėnesių areštu. Storastos nustatė ir terminą, iki kurio visa tai turi būti padaryta. Pieninės, kurios neprisitaikins, minėtam parėdymui iki š.m. spallų 25 d., bus uždarytos (Švenčionių storasta).

Terminas trumpas, o reikalavimas griežtas. Vargu ar suskubs pieninės per taip trumpą laiką (aplinkraštis išleistas spalių 3 d.) prisitaikyti naujiems reikalavimams, juo labiau, kad tai yra surišta su naujais įrengimais.

Nauji parėdymai labai apsunkina pieninių darbą. Dabar pienas šildomas iki 40° C ir tai pieno priėmimas už-

(Pabaigą žiūr. 200 pusl.).

SVEIKATA UŽ AUKSĄ BRANGESNĖ

Medaus naudingumas žmogui

Medus yra gamtos dovana žmogui. Prof. Canderis sako; „Gamta davė žmogui medų, kaip vieną savo brangiausių dovanų. Iki šiol žmogus dar nėra pakankamai ištyręs ir įvertinęs, kiek yra naudingas ir reikalingas žmogaus sveikatai medus".

Medus nėra paprastas cukraus saldumas. Jame yra sukaupta sodų, laukų ir pievų saulės šviesa ir energija. Medus yra prigimtas šilto vasaros lietaus ir žemės saldumas, persisunkęs gražių žiedų maloniais kvapais.

Medus yra sinonimas naturalaus, žiedų kvapais praskiesto malonaus augalų saldumo. Medus yra gamtos, ne pramonės, gaminys.

Medus nėra paprasta augalų atsarginė medžiaga, kaip cukrus, krakmolas ir kit., kurias augalas gamina savo reikalams. Medus augalų gaminamas ne sau, bet gyvūnijos pasauliui, ypatingai vabzdžiams, kurie pasižymi nepaprastai didele energija ir stiprumu. Jų gyvybę ir energiją gali palaikyti vien medus. Panašios energijos ir sveikatos šaltiniu medus gali būti ir žmogui.

Medaus, kaip maistas. Maistingoji medaus dalis yra cukrus. Taigi medus žmogaus maiste gali pakeisti tiktai krakmolą, paprastą cukrų ir kitus angliavandenius. Baltymų ir riebalų medus pakeisti negali.

Medaus cukrai greitai ir lengvai įsisunkia į kraują ir eina kūnui maitinti. Medus beveik nereikalingas virškinimo. Juo daugiau krakmolo ir paprasto cukraus savo maiste pakeisime medumi, juo greičiau ir lengviau bus suvirškintas maistas.

Meduje yra mineralinių dalių: fosforo, geležies, mangano, kalkių ir kitų. Šitos dalys labai reikalingos kaulams ir kraujui atsinaujinti. Medaus mineralinės dalys yra susijungusios su organinėmis rūkštimis ir kitais organiniais junginiais, kurie lengvai tirpsta vandenyje ir lengvai susisunkia į kraują, todėl medus, kaip mineralinių dalių šaltinis, žmogaus kūnui yra labai svarbus ir naudingas, ypatingai vaikams, kurių kaulai ne tiktai atsinaujina, bet ir auga.

Medus, kaip maistas, labai svarbus yra tiems žmonėms, kuriems reikia greitai atgaivinti nuilsusius raumenis, širdį ir suteikti jiems maisto. Pavyzdžiui, įvairiems keliauninkams, sportininkams ir darbininkams prie sunkaus darbo. Kai poilsio valandoje jie suvalgo duonos ar vaisių su medum, tai medaus cukrus tuojau susisunkia į kraują, nueina prie raumenų, kurie, kaip ir motoras, gavęs daugiau kuro, vėl gali dirbti.

Medus, kaip maistas, labai reikalingas vaikams, nes jų greit augantis ir silpnas kūnas reikalingas lengvai virškinamo maisto. Medus patsai virškinimo beveik nereikalingas, o savo fermentais jis dar ir kitą maistą padeda suvirškinti. Rūgštys ir medaus kvapas sužadina apetitą ir tuo labai daug prisideda prie maisto suvirškinimo. Taip pat nereikia pamiršti ir vitamino B reikšmės, ypatingai vaikams. Būtų labai naudinga vaikams cukrų pakeisti medum.

Seni žmonės cukrų taip pat turėtų pakeisti medum, nes jų virškinamieji organai yra nusilpnėję, jie dažnai neturi apetito, o medus kaip tik sužadina apetitą ir padeda maistą suvirškinti.

Medus, kaip apetito žadintojas. Meduje yra labai stiprūs apetito žadintojai: 1) obuolių bei kitos rūkštys ir 2) kvapai. Prie jų prisideda ir medaus saldumas.

Norėdami įsitikinti, kiek turi medus apetitą sužadinančios jėgos, galite padaryti šitokį bandymą. Kai dėl vienos ar kitos priežasties nesinori valgyti, o pagal dienos tvarką jau reikėtų valgyti, paimkite į burną duonos ar sūrio gabalėlį. Seilių burnoje nepasidaro, ir sausos duonos ar sūrio nuryti negalima. Paskui paimkite į burną duonos ar sūrio gabalėlį su medum Burnoje tuojau atsiras daug seilių, kąsnį lengvai nurysite ir atsiras noras daugiau valgyti.

Taigi, medus pirmučiausia sužadina seilių liaukas. Jos išleidžia daug seilių, kurios praskiedžia maistą ir dalinai jį suvirškina. Juo daugiau seilių išsipila ant maisto, juo greičiau jisai suvirška. Paimkite į burną riešuto didumo gabalėlį medaus ir tuojau pribėgs pilna burna seilių, tik spėkite ryti.

Kai tiktai sužadinamos seilių liaukos, tuojau sužadinamos ir skilvio (pilvo) bei kitų virškinamųjų organų liaukos, kurios pradeda gausiai gaminti maistą virškinančias sultis su įvairiais fermentais.

Kai virškinamuose organuose atsiranda tų sulčių, tai žmogus pajunta viduriuose tuštumą ir norą valgyti; sakoma — „atsiranda apetitas".

Medus, kaip gydamoji priemonė. Apie medų, kaip gydomąją priemonę, arba vaistus, prof. Canderis šitaip rašo:

1. Medus naudingas, kaip maistas ir kaip apetito žadintojas, ligoje ir pasveikus, kad ligonis greičiau sustiprėtų.

2. Vaikai, kurie sirgo nervų, alsavimo organų ligomis ar mažakraujyste, greičiau pasveikdavo, kai gaudavo medaus. Šveicarijos sanatorijoje „Frauenfelder" silpniems ir liguistiems vaikams gydyti mėgino vartoti pieną su medum. Vieniems vaikams davė pieną su medum, o kitiems — be medaus. Vaikai, kurie gaudavo pieno su medum, greičiau sustiprėdavo.

3. Širdies ligomis sergantieji greičiau pasveikdavo, jei besigydydami valgiui vartodavo ir medų, nes medus sustiprindavo širdies raumenis.

4. Sergant „cukrine liga" cukraus negalima vartoti, tuo tarpu nedaug medaus galima valgyti.

5. Medų naudinga vartoti sergant įvairiomis inkstų ligomis.

6. Kas negali ilgai užmigti, tas guldamas turėtų išgerti stiklinę vandens su medum. Medus nuramina bei sustiprina nervus, ir žmogus greičiau užmiega.

7. Esantis meduje vaisių cukrus veikia, kaip silpnai vidurius paleidžiąį vaistai. Kai žmogui ar tai dėl darbo sąlygų, ar tai dėl senatvės, ar dėl kurios nors ligos dažnai būna kieti viduriai, patartina valgyti medų. Medų vartojant sustiprėja žarnų judėjimai (peristaltika), žmogus lengviau išsivalo, todėl rečiau ir jo viduriai sukietėja.

8. Prie alsavimo organų ligų (gerklės skaudėjimo, kosulio, dusulio, kokliušo ir kitų) žmonės jau senų senovėje, kaip vaistą, vartojo medų, nes jis sumažindavo skausmus ir palengvindavo atsikosėti. Ir dabar gydytojai, greta kitų vaistų, pataria ir medų vartoti.

9. Medus, kaipo priemaiša, vartojamas labai karčiais ir neskaniais vaistais.

10. Patirta, kad medus slopinamai veikia bakterijų gyvenimą, todėl gydytojai pataria valgyti medų sergantiems šiltine ir kruvinąja (dizenterija).

11. Medų vartoja įvairiems sodo priežiūrai skiriamiems tepalams.

Nosies sloga

Nosies sloga kūdikiui yra labai pavojinga, nes nuo jos kūdikis karščiuoja, blogai valgo, vemia, viduriuoja, suserga plaučiais, kartais net smegenų uždegimu ir miršta. Suaugusiem nosies sloga nėra taip pavojinga, kaip vaikams, bet ji gali apimti gerklę, plaučius arba ausis. O dėl to kartais būna sunkių padarinių. Be to, sloga paruošia dirvą daugeliui kitų ligų. Ilgai (chroniškai) nosies sloga sergąs žmogus išblykšta ir sumenkėja.

Dėl to reikalinga stengtis nepersišaldyti ir neapsikrėsti nosies sloga. Kad to nebūtų, kiekvienas sloga sergąs suaugęs žmogus turi šaltinis kūdikių, o nosies sloga serganti motina turi žindyti kūdikį tik užsirišusi burną ir nosį skarele ir gerai nusiplovusi rankas.

Susirgus nosies sloga, reikia neiti iš kambario, būti šiltai apsirėdžiusiam, gerti *ricino*, kad išsivalytų viduriai, vakare karštam vandeny su druska pamirkyti kojas, prieš naktį išgerti vieną tabletę *aspirino* su viena stikline karštos arbatos, geriausiai *liepžiedžių*, atsigulti, gerai apsikloti ir išprakaituoti. Tai galima pakartoti ir antrą dieną. Valgyti daugiausia sausą valgį ir kuo mažiausiai gerti. Šnerves ištepti nesūdytu sviestu arba *cinko* tepalu. Nosį šnirkšti atsargiai, tik viena puse, antrąją pusę gerai užspaudus.

Nuolatinę nosies slogą gali išgydyti tik gydytojas.

MOTERŲ DARBAI

Saugokimės blogo ūpo

Nuo pat pradžios pasaulio žmogus dirba ir rūpinasi, kad turėtų duonos kąsnį. Ne visada sunkus, kasdienis darbas duoda teigiamų vaisių. Dažnai ištinka žmogų nelaimės, nesiseka darbas ir t. t. Visokie nepasisekimai gyvenime žmogų pavergia, įsisiurbia į jautrią žmogaus širdį. Jis pradeda liūdėti, tampa nepatenkintas, piktas. Labai dažnai dėl menkniekio taip pat pametama geras ūpas. Jei, pav., tėvas grįžta iš darbo namo be ūpo, tai dažnai vaikams tenka nekaltai nukentėti. Kitaip sakant, tėvas nuvarys savo pyktį ant vaikų. Blogas tėvo ūpas greit persiduoda visai šeimai ir nejučiomis susidaro nepakenčiama nuotaika. Kitaip tariant, šeimos tarpe— tyla prieš audrą. Ir iš tikro, jei tėvo blogas ūpas, tai vaikai nenori žaisti, bijo ir pakrutėti tik bailiomis akutėmis dairosi į šalis.

Ypač svarbu, kad moteris — motina savo vidujinio pergyvenimo— blogo ūpo nerodytų vaikams ir visai šeimai. Moteris iš prigimties yra jautresnė, švelnesnė, tai ji dar greičiau persiima visokiais nepasisekimais. Jos blogą nuotaiką dar greičiau pastebės vaikai ir pradės jos bijoti.

Jei abu tėvai dažnai būna blogoje nuotaikoje, tai mažiausias netikslumas kalboje sukelia ginčus šeimoje, kurie kaip ugnis degina gero sugyvenimo ir meilės ryšius.

Moteris—motina savo malonia šypsena turi praskaidrinti ūkanas nuo tėvo veido. Jos širdyje negali būti nei pykčio, nei keršto. Motina įneša šviesą į savo namus tik per didžiausią meilę ir pasiaukojimą. Yra gražus posakis apibudinąs moters tikslą vyro namuose: „Ne neapkęsti čia atėjau, bet mylėti".

Taigi, tėvai ir motinos, atminkite, kad namai tai šventovė, kur nuolat turi šviesti džiaugsmo saulė, skleisdama meilės spindulius į jūsų širdis.

Jei esate pikti ar blogame ūpe, tai prisiartinę prie savo namų, kur jūs laukia nekalti vaikučiai, parodykite jiems šypsantį veidą ir tarkite malonų žodį. Reikia tik norėti, o pyktis ir blogas ūpas, tas žiaurus šeimos sugyvenimo priešas, išnyks kaip nebuvęs. Jei tėvas ir motina mokės save valdyti ir kontroliuoti, tai šeimos laimė neirs, bet dar labiau klestės.

Mūsų geradariai

Artinasi žiema. Šeimininkės, labiau susirūpinkite savo geradariais—šuneliu ir katyte. Šuneliui parūpinkite šiltą, užvėjyje pastatytą būdelę ir maisto. Šunelis turėdamas šiltą būdelę ir gaudamas kelis kartus per dieną jam skirtą maistą, bus judrus ir, atsidėkodamas, daug geriau saugos namus. Nepamirškime, kad alkanas ir sušalęs šunelis neatliks tinkamai savo pareigų, už ką bus kojomis spardomas ir gėdinamas. Toks šunelio gyvenimas bus jo kankinimas.

Nemažiau pasirūpinkime tinkamu katytės užlaikymu, kuri saugoja mūsų turtą nuo įkiriųjų pelių. Jei ji alkana ir visomis jėgomis veržiasi į kamarą ar į svirną, tai nevarykime jos žiauriai nuo savęs, bet duokime jai paėsti. Soti būdama, žinos savo pareigas ir eis gaudyti pelių. Jei alkana katė, tai kelis kartus ją nuo savęs nuvijus, ji atsiguls ir pasidarys abejinga viskam. Negaudys pelių, bet lauks, kol pelė pas ją ateis.

Taigi turėdamos šiuos geradarius savo namuose, nepamirškime apie jų maistą ir pasirūpinkime tokiais patogumais, kurių šunelio ir katytės prigimtis reikalauja, o jie jums šimteriopai atsilygins.

Kaip valgyti medų

Medus yra labai naudingas žmogaus organizmui, bet reikia jį tinkamu būdu suvartoti. Naudingiausias medus bus tada, kai jį valgysime tokį, kokį bitės pagamino, t. y., ir nešildytą, ir nevirtą.

Valgant vieną medų, jis greit pasidaro neskanus ir mažina apetitą. Medų reikia valgyti su duona, sūriu, pienu, vandeniu, obuoliu, agurku, uogomis ir t.t. Skanu bus, kai ant duonos užtepsime sviesto, ant sviesto uždėsime medaus, o ant medaus sūrio.

Labai sveika gerti medus su šiltu pienu. Medų galima gerti su vandeniu, citrinos ir įvairiomis vaisių sunkomis, su arbata ir kava. Medų geriant su arbata ar su kava, reikia į arbatą ar kavą įpilti pieno, o vėliau įdėti medaus.

Ligoniams ir kompotą reikia pasaldinti medum, bet tada, kai kompotas atauš iki 50°C. Taigi norint, kad medus nenustotų savo vertės, reikia jis nevirti ir nešildyti, ir nedėti į karštą pieną ar arbatą, bet vartoti tokį kokį davė bitutės. Mat, nuo aukštos temperatūros meduje žūsta vitaminai ir pranyksta gardus kvapas.

Kopūstų rauginimas

Rauginimui tinka baltos, kietos, vidutinio didumo kopūstų galvos. Prieš kopūstų rauginimą reikia gerai apžiūrėti ir išmazgoti statinę. Kad statinė tikrai būtų švari, patartina pripilti statinėn šilto arba ir šalto vandens ir įmesti raudonai įdegintų akmenų. Po kiek laiko, nupilti vandenį ir statinę gerai iššveisti šepečiu, ir išplauti švariu vandeniu. Išmazgojus statinaitę gerai išdžiovinti.

Į sausą statinaitę reikia pilti supiaustytus kopūstus ir į juos įdėti kiek piaustytų obuolių, morkų arba raudonų burokelių. Ant supiaustytų kopūstų viršaus pabarstyti druskos, sumaišytos su kmynais ar krapais. Vienam kaupinam sietui kopūstų berti maždaug ne pilną saują druskos. Tam tikra buožele mūšti statinėje kopūstus tol, kol išleis iš savęs skystimą.

Kada jau bus pilna statinaitė, viršų pridengti sveikais kopūstlapiais ir švaria, drobine palele, uždėti dugnelį ir prislėgti akmeniu.

Po kelių dienų, pradėjus rūgti kopūstams, akmenį nuimti ir smailiu pagalėliu perdurti keliose vietose kopūstus, kad išeitų nereikalingas kartumas. Gerai būtų, kad galėtume pirmomis dienomis statinaitę su kopūstais palaikyti šiltoje vietoje, kad geriau įrūgtų, o paskui reikia išnėšti šaltan rūsin. Per žiemą labai stropiai prižiūrėti kopūstus, kad nepelėtų ir dažnai perplauti palelę, kuria uždengti kopūstai.

„Ateik pas mani vakaruoč"

Lietingais, ilgais rudens vakarais galima daug kas padaryti. Taigi sodžiuje nekartą girdime tokį pakvietimą. Kviečia mergaitė kitas savo sodžiaus artimesnes mergaites, kad su savo darbu ateitų pas ją vakaruoti. Temstant sueina kelios ar keliolika mergaičių vienon pirkion verpti, plunksnų plėšyti, megsti ar kitą kokį darbą dirbti. Gražus ir senas tas paprotys, tik mes lietuvės mergaitės palaikykime jį ir tinkamai išnaudokime.

Susirinkę vakaruoti, jei darbas nesitrūkdys, tai galima padainuoti lietuviškų dainų, arba viena kuri mergaitė tegul paskaito iš laikraščių, o visos pasiklausys. Tokiu pat būdu viena kuri mergaitė tepaskaito iš knygų kokių nors pasakų, mįslių, eilučių, kitos galės ką girdėjo atpasakoti, eilutes išmokti atmintinai, mįsles įspėti. Tokiuose vakaronėse mergaitės turės dvigubą naudą: darbas nestovės ir pačios kiek prasilavins.

Dažnai į tokias mergaičių vakarones atūžia berniukai ir viską gali sutrukdyti. Berniukai pradeda juokauti, pasakoti nei šį, nei tą, o kai kada ir negražias dainas dainuoti ir visokius niekus taukšti.

Taigi, mergaitės, pagalvokite, ar naudingos jums bus tokios vakaronės? Daug naudingiau būtų, kad jūs pritrauktumete ir berniukus prie knygų skaitymo. Jei jums tas pavyktų padaryti, tai susidarytų graži bendro lavininimosi talka.

Tokiose vakaronėse būna susirinkęs tik vienas jaunimas, tėvai po sunkaus dienos darbo ilsisi. Kad vakaronės būtų gražios ir naudingos, jaunimas turi susilaikyti nuo visokių nerimtų kalbų ir darbų, bet kad sutartinai lavintųsi ir tinkamai elgtųsi.

M—ė.

trunka didesnėse pieninėse iki pusdienio, o kas bus kai tą patį pieną reikės pašildyti iki 85%C. O kur dar bidonų plovimas ar maudymas?

Pieninės, kurios turi mažą produkciją galės šiaip taip suskubti, bet didesnėse pieninėse pieno priėmimas labai ilgai užsitęs.

Kad sutrumpinus pieno priėmimo laiką ir palengvinus darbą, daug kur reikės įtaisyti naujus katilus. O tam reikia lėšų ir dar ne visur yra pakankamai vietos pečius išplėsti.

Taip pat ir indai bidonams nardinti nepigiai atseis. O kiek reiks to sodo ir kalkių!

Liga blogas daiktas, bet ir kova su ja sunki ir pinigų nemaža karštuoja. Jei visoms pieninėms bus vienodai taikomi įstatymai ir parėdymai, tai apsauga nuo ligos gali būti sekminga. Bet jei į vienas pienines bus žiūrima pro pirštus, o į kitas su visu griežtumu, kaip praktikoje neretai pasitaiko, tai iš to viso išeis tik nauji kai kurių pieninių ir ūkininkų apsunkinimai, naujos išlaidos, o naudos jokios. *Ūkininkas.*

Sekvestratorių teisės ir pareigos

Įvairių laikų nesumokėtų mokesčių egzekucija, t. y. išreikalavimas prievarta, pav., aprašant ir parduodant nesumokėjusio turtą, paprastai įvykdoma mokesčių įstaigos. Egzekuciją vykdo mokesčių įstaigos valdininkai. Žinomiausias visiems iš jų yra sekvestratorius. Sekvestratorius turi savo darbo rajoną. Tačiau ir ne savo rajone nuveikti sekvestratoriaus darbai yra geri ir skolininkas neturi teisės jiems priešintis. Svarbiausia sekvestratoriaus pareiga yra nesumokėto mokesčio išreikalavimas. Ryšium su tuo jis turi teisę: a) pas skolininką ieškoti turto ir b) jį suradęs, aprašyti. Savo pareigas eidamas, sekvestratorius privalo dėvėti atitinkamus rūbus (uniformą). Be to, pradėdamas turto ieškoti arba jį aprašinėti, turi parodyti mokesčių įstaigos egzekucijai vykdyti įsakymą, o jeigu reikalaujama, tai ir savo tarnybinį pažymėjimą (legitimaciją). Įstatymai gina sekvestratoriui vykdyti egzekuciją šventadieniais ir naktimis, t. y. nuo devintos val. vakaro iki septintos val. ryto. Todėl kitaip jis elgtis gali tik išimtinai svarbiais atsitikimais ir kai turi tam specialų mokesčių įstaigos įsakymą, kurį privalo parodyti neprašomas. Kai sekvestratorius ieško turto arba jį aprašo, turi teisę per visą laiką prie to būti ieškomo ar aprašomo turto savininkas. Be to, gali jis pasikviesti vieną liudytoją. Savininkas ir jo pasikviestas liudytojas negali egzekucijos darbo trukdyti. Jeigu jie tai daro, sekvestratorius turi teisę juos pabarti, o kai ir tas negelbsti, — nuo savęs pašalinti. Sekvestratorius gali liudytojus kviestis ir nesikviesti. Negali tačiau jis be jų apseiti tais atvejais, kai turto savininko nėra, arba kai jis sekvestratoriaus nuo egzekucijos pašalinimas. Liudytojais galima kviestis kiekvieną, neišskiriant netgi artimiausių skolininko giminių.

Turto beieškodamas sekvestratorius turi teisę daryti pas nesumokėjusį mokesčių buto ir asmens reviziją. Butą reviduoti sekvestratorius gali kiekvienu atveju, kai tik mato rimtą reikalą. Tuo tarpu asmens reviziją gali jis daryti tik tuo atveju, kai turi specialų mokesčių įstaigos įsakymą, kurį privalo reviduojamam parodyti neprašomas prieš reviziją. Sekvestratorius pats neturi teisės daryti moters rūbų revizijos, nebent sekvestratoriumi būtų moteris. Kai tokia revizija yra būtinai reikalinga, jos daryti sekvestratoriaus kviečiamos moterys iš šalies. Sekvestratorius gali aprašyti surastą pas skolininką tik judomą turtą, pav., spintą, laikrodį drobę ir pan. Nejudomą turtą, pav., žemę, namą ir pan. turi teisę aprašyti tik antstolis (komornik). Turtą aprašinėdamas, sekvestratorius surašo atitinkamą protokolą, kuriame išskaičiuoja ir įvertina aprašomus daiktus. Skolininkas turi teisę rūpintis, kad daiktai nebūtų vertinami per pigiai. Ryšium su tuo jis gali duoti savo nurodymus ir paremti juos, dokumentais, liudytojais ir pan. Be to, sekvestratorius aprašomus daiktus žymi tam tikrais ženklais, kurių negalima sauvališkai naikinti, nes už tai gręsia bausmė iki metų arešto. Taip aprašytus daiktus sekvestratorius turi teisę, arba su savim pasiimti ir atitinkamoje potalpoje sudėti, arba palikti vietoje ir pavesti juos savininko ar kito asmens priežiūrai. Aprašytų daiktų prižiūrėtojas privalo rūpintis, kad tie daiktai nesugestų, nepražūtų ir pan. Jeigu jis tyčia juos naikina, gadina, slepia ar parduoda, gali būti baudžiamas iki dviejų metų arešto ar kalėjimo. Jeigu daiktų prižiūrėtoju paskiriamas jų savininkas arba kas nors iš jo šeimos narių, jie turi teisę prižiūrimais daiktais naudotis.

Sekvestratorius gali aprašyti pas skolininką tik tuos daiktus, kurie yra jo nuosavybe ir nėra įstatymais nuo egzekucijos išskirti. Kai aprašyti daiktai yra trečiojo asmens nuosavybe pav., kaimyno, sūnaus ir pan., turėtų šie kuo greičiausiai atitinkamai surašytais prašymais kreiptis iždinėn ir reikalauti aprašymo panaikinimo. Tokiame prašyme be kitko būtinai reikia išvardyti visus nuosavybės įrodymus, pav., dokumentus, liudytojus ir pan. Jeigu iždinė per mėnesį nieko neatsako, arba duoda neigiamą atsakymą, aprašytų daiktų savininkas gali teisman paduoti atitinkamą civilinį skundą (powództwo o zwolnienie mienia z pod egzekucji).

Pagal įstatymus egzekucija negali būti vykdoma ir sekvestratorius neturi teisės aprašyti šių skolininko daiktų: 1) be kurių skolininkas arba jo išlaikomi šeimos nariai negali apseiti, pav., kasdieniniai rūbai, patalinė, baltiniai, stalas, kėdės, puodai ir pan., 2) žaliava ir darbo įrankiai, kuriais asmuo, gyvendamas iš rankų darbo, uždarbiauja, pav., kurpiaus kurpaliai, siuvėjo siuvamoji mašina, žvėjo tinklai ir pan.; 3) ligonių ir invalidų vartojami pabūklai, pav., dirbtinė koja; 4) valgio ir kuro atsarga, reikalinga vienam mėnesiui skolininkui su šeima; 5) viena melžiama karvė ar dvi ožkos, arba trys avys, arba viena kiaulė ir atitinkama atsarga pašaro, jeigu tie gyvuliai skolininkui yra pragyvenimo šaltinis, 6) daiktai, reikalingi pareigūnams arba profesijoje, pav., daktaro gydymo įrankiai, advokato rašoma mašinėlė ir pan. bei reikiamas apsivilkimas tiems, kurie dirba proto darbą, pav., kostiumas, paltas ir pan.; 7) užregistruoti veisliniai gyvuliai; 8) pinigai, reikalingi vienai savaitei šeimai pragyventi; 9) ligonių ir nukentėjusių nuo nederliaus bei pan. pašalpos; 10) asekuracinis atlyginimas, paramos, duodamos apdraudimo įstaigų ir pan.; 11) stipendijos ir garbės premijos; 12) daiktai skiriami numirėlių laidojimui, maldai ir pan.; 13) vestuviniai žiedai, dokumentai, orderiai ir pan.; 14) nepiauti javai, nekastos bulvės ir nerinktos daržovės; 15) pelai, išrūgos ir pan., kurie ūkininkams grąžinami iš perdirbimo įmonių, pav., pieninių. Be to, daiktų priklausomybės gali būti egzekvuojamos ir aprašomos tik kartu su daiktais, nuo kurių jos priklauso. Žemės priklausomybes sudaro įvairūs stovinti ant jų trobesiai, pav., gyvenamieji namai, tvartai, tvarteliai ir pan., reikalingas ūkininkui inventorius, pav., gyvuliai, akėčios, dalgiai, įvairios ūkio mašinos ir pan. bei atsarga grūdų, bulvių, daržovių ir pašaro, reikalinga gyvuliams ir dirbantiems ūkyje žmonėms išlaikyti. Trobesio priklausomybes sudaro visi tie daiktai, kurie yra su juo betarpiškai surišti, pav., durys, langai, įmūryti veidrodžiai, įvairūs papuošalai ir pan. Ūkininkams svarbu žinoti ir tai, jog sekvestratorius negali vykdyti egzekucijos vasaros darbymetėje, t. y., pradedant nuo rūgpiūčio 1 d. iki spalių 15 d.

Jeigu sekvestratorius elgiasi kitaip, negu čia nurodyta, egzekvuojamas turi teisę jį per 8 dienas apskųsti vietinei mokesčių įstaigai, kurios sprendimai šiuo atveju yra galutini. Negalima tačiau sekvestratoriui, priešintis jėga, slėpti nuo jo turto ir pan., nes už tai ir mokesčių įstaiga, ir teismai labai smarkiai baudžia. Be to, sekvestratorius, reikalui esant, turi teisę naudotis policijos pagalba. *Juozva.*

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų spalio 21 d., Vilniaus Javų - Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	14.50—15.50
Kviečiai	19.7 —21.25
Miežiai	14.75—15.25
Avižos	15.75—16.25
Sėmenys	44.50—45.00
Vikiai	—
Lubinas (mėlynas)	10.25—11.25
Kvietinės sėlenos	10.00—10.50
Ruginės sėlenos	8.00— 8.50
Sviestas 1 kg I rūšies urme	3.10
„ „ „ detal.	3.40
„ „ II rūšies urme	3.00
„ „ „ detal.	3.30
„ „ III rūšies urme	2.90
„ „ „ detal.	3.20
Kiaušinių 1 kg urme	1.70
„ „ detal	1.90

Atsakomasis redaktorius ir leidėjas LIUDVIKAS CICĖNAS. „RUCH“ spaustuvė, Vilnius, Totorių g.